СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 304. | Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 31. грудня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 304. | Jersey City, N. J., Monday, December 31, 1923. | THREE CENTS

УРЯД КІНЧИТЬ ТАЄМНИЧІСТЬ ЩОДО ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА

ВАШІНГТОН, 28. грудня. — Уступаючи видно під упливом публичних закидів, уряд подав до публичного відома повний текст проекту секретаря (міністра) скарбу Мелона про обниження податків. За згодою уряду опублікував його податковий комітет палати послів.

ДЖАНСОН НЕ ПОДАЄТЬСЯ

ВАШІНГТОН, 28. грудня. — Хоча заява Генрі Форда мала сильно підорвати шанси (надію на вдачу(сенатора Гайрема Джансона стати кандидатом републиканської партії при найблизчих президіяльних виборах, мимо сього він не піддається та заявляє, що буде домагатися на републиканській конвенції в Клівленді уневажнення всіх голосів, які заряд партії признав полудневим стейтам, а котрі з гори запевнені для Кулиджа.

ҐОМПЕРС ПЯТНУЄ ФОРДА ЯК ВОРОГА ЮНІЙ

ВАШІНҐТОН, 28. грудня. — Самуель Ґомперс, голова Американської Федерації Праці, оголошує публично листа, якого він самий написав до автора одної жидівської книжки під наголовком: „Правда Про Форда". Ґомперс називає в сьому л[illegible] Форда ворогом юній та промисловим автократом.

КЛОПОТИ УРЯДУ ЗІ СИНОМ ҐЕНЕРАЛА ВУДА

ВАШІНГТОН, 28. грудня. — Кількох конґресменів та сенаторів збирається внести на найблизчім засіданню конґресу внесенне для розслідження спекуляційних операцій поручника Осборна Вуда, сина та адютанта ґенерала Вуда, ґубернатора Филипинських островів, проти котрого виступають так завзято прихильники филипинської независимости. Члени конґресу хочуть слідства, щоби переконатися, чи поручник Вуд зробив 800,000 долярів дозволеною спекуляцією.

ЩЕ СКАНДАЛ З ПОМИЛУВАННЄМ

ШИКАҐО, Илинойс, 28. грудня. — Федеральний суддя Вилкерсон загрозив слідством в справі помилування Филипа Ґросмана, головного шикаґовського бутлеґера, котрого засуджено було на рік вязниці за переступленє прогибіційного закона, а котрого президент Кулидж помилував, заким він пішов до вязниці. Суддя дає до зрозуміння, що Ґросман купив собі помилуванне за гроші.

БОНУС ГРОЗИТЬ ЛЕҐІОНОВИ РОСКОЛОМ

ВАШІНҐТОН, 28. грудня. — Справа бонуса викликує таке розбитте поглядів серед членів Американського Леґіону, що дехто навіть припускає розбитте сеї організації.

ЧИСЛО АЛЬКОГОЛІЧНИХ ЗАТРОЄНЬ РОСТЕ

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Після обчислень, предложених урядом здоровля на основі звітів всіх міських шпиталів, число алькоголічних затроєнь через Різдвяні свята в одному Ню Йорку виносить разом 116 случаїв. Нині знова доставлено до шпиталів 20 нових хорих, в тому числі 18 мущин та 2 жінки. Нових смертий від затроєння не случилося.

АМЕРИКА ПОСИЛАЄ ВОЄННІ КОРАБЛІ ДО ГОНДУРАСА

ВАШІНҐТОН, 28. грудня. — На води середно-американської републики Гондураса вислано один американський воєнний корабель, щоби він стеріг американські інтереси підчас політичного замішання, що панує в тій державі.

МЕКСИКАНСЬКЕ ЗАМІШАННЄ

МЕКСИКО, 28. грудня. — Донесення повстанців про побіди над федеральними війсками не зовсім правдиві, бо федеральні війска видержують далі всі напади повстанців так на західнім, як і на східнім фронті. Сподіються, що боротьба перенесеться в короткім часі на море та що на Мексиканськім заливі прийде до морської битви.

ХОЧУТЬ ПОГОДИТИ ПРОТИВНИКІВ ТЕОЛЬОҐІЧНОЇ КОЛОТНЕЧІ

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Одна частина протестантської епископальної церкви розбитої тепер теальоґічною диспутою в справі непорочного почаття Марії, старається довести до згоди межи прихильниками сеї науки, що звуться фундаменталістами, та противниками, що звуться модерністами. В тій ціли зведено провідників обох партій на наради до дому одного богача. Мирна розмова противників показувала на можливість згоди.

ВІДКРИТТЯ ДОЗВАЛЯЄ ВИСЛУХУВАТИ ГОЛОСИ МУШОК

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Підприємство Вестинґгавз Електрик енд Менюфекчеринґ Компані сповіщає, що її інжинер др. Филипс Томас відкрив такий ніжний мікрофон (прилад до скріплювання ледво вловимих звуків), що при його допомозі можна прислухуватися навіть голосам найменчих комашок. Що більше сим самим приладом можна голос ловити на ґрамофон, а відтак знова віддавати.

ВІДКРИТО ПЕРЕСИЛАННЄ СИЛИ БЕЗ ДРОТУ

СИНСИНАТІ, 28. грудня. — Др. Вилис Родні Гвітні, директор лябораторів підприємства Дженерал Електрик Ко. в Скенектеді, демонстрував (показував) конвенції Американського Товариства Розвою Науки свій винахід, при помочи котрого можна буде пересилати електричну силу без посередництва дроту. Винаходчик засвітив при помочи свого винаходу електричну лямпочку, не полученого дротом з жерелом електричної сили.

КОЛЯДА РІДНІЙ ШКОЛІ!

Пригадуємо українському громадянству в Америці, що після ухвали Першого Конґресу Обєднання, а також і нашого традиційного звичаю, всі збірки, які переводяться в Америці на народні цілі в часі від Різдва до Йорданських свят, призначені на Рідну Школу в старому краю.

Всі цифри про стан нашого шкільництва як і факти про монґольський похід Польщі на знищенне нашої культури і школи, про що нас інформує майже кождого дня наша українська преса, говорять аж надто профечисто про конечну, негайну та обильну допомогу Рідній Школі.

Ми нарід культурний і хочемо ним остатись, мимо монґольского наїзду Польщі. Культура народу опирається на школі. Тому боронім Рідну Школу, бо її заглада, се наша культурна і національна смерть.

Зібрані жертви шліть до Обєднання з призначеннєм на Рідну Школу!

Обєднанне Українських Орґанізацій в Америці.

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ОТВОРИЛИ ДЕВЯТИЙ РОБІТНИЧИЙ БАНК.

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Завтра отвирають для бизнесу двері девятого робітничого банку. Є ним "Брадерґуд оф Локомотив Енджінірс Кооператів Траст Ко." на 205 Вест 33. Вулиця.

ГАРНИЙ ПОДАТОК.

Спадкова маса по американським зелізничім міліонері Фрику заплатила сього року федеральному та другим урядам 10 міліонів долярів податку. Вартість спадку оцінюють на 80 міліонів долярів. Зі загальної суми податку федеральний уряд дістав понад 6 міліонів, а стейт Пенсилвенія близько 2 міліони долярів.

СПОДІЄТЬСЯ ОБНАТТЯ УРЯДУ БРИТІЙСЬКОЮ РОБІТНИЧОЮ ПАРТІЄЮ

Лорд Бівербрук властитель цілого ряду англійських ґазет заявив при своїм приїзді до Злучених Держав, що він сподіється, що британська робітнича партія обійме керму уряду коло 15. вічня 1924. року. На чолі робітничого уряду стані, на думку Бівербрука, відомий англійський соціяліст Ремзі Мекдоналд.

МАКСИМ ҐОРЬКІЙ ХОРИЙ

М. Ґорькій, який тепер перебуває в Празі, захорів на запалення легенів. Хорого травить висока жарка. Великий російський письменних приїхав на відвідини Масарика, свого давнього приятеля.

МАХНО ДАЛІ В ТЮРМІ.

На підставі звільнюючого присуду, оборона внесла жадання, щоби Махна і його штаб випущено на волю. Прокуратор цьому спротивився, мотивуючи тим, що вніс зажалення „неважности". До нової розправи Махно перебуватиме в таборі „Стшалкввоо". Супроти цього оборона внесла прохання, щоби Махна та його штаб уміщено в таборі на „Помонзках".

В ПОЛЬЩІ Є „ФАШІСТИ".

Ви певно думаєте, що приїхали з Італії? Та де там! У Варшаві, в одному косцюлку, зібралося людей 100 та рада в раду давай заводити „фашистів" в Польщі. А ну ж Хієні збракне сили!... Ксьондз „прaлат" поблагословив збори, "загаіл зебране" та заявив, що з початком 1924 р. присутні можуть явно ходити в чорних сорочках по вулиці. Пара резервістів піддержувало войовничого духа зборів.

ДО ЗАМАХУ НА РАДЯНСЬКИЙ УРЯД.

З Києва повідомляють: Арештовані учасники заговору проти радянської влади в процесі слідства виявили між иншим, що в конспіративній роботі на користь чужоземних держав і їхніх розвідок таємна орґанізація мала звязок з 2-м відділом польського ґенерального штабу. На теріторії Польщі було утворено ревидентури орґанізації, які стежили за відправленням тайних аґентів до Радянської Росії і обслугували 2-й відділ польського ґен. штабу. За допомогою цих аґентів Польща одержала з київського штабу військової округи секретні мобілізаційні документи, які розкривали військові тайни Совітів.

СОВІТИ ПРО ПОЛЬСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Київська преса іронізує з внесеного польським урядом до варшавського сойму проєкта закону, що „ґарантує свободу праці". Проєкт передбачає довготермінове увязнення для робітників страйкарів, а також за страйкову аґітацію, за влаштовання зібрань у районі страйкуючих фабрик та инш. Законопроєкт анулює надане робітникам конституцією право коаліції. є те, що Румунія не приняла висланих поїздів з причини не додержування польськими зелізничними урядами точок торговельної польсько-румунської умови щодо специяльного важення ваґонів. Зелізничий конфлікт грозить наслідками в торговельних польсько-румунських взаємовідносинах.

БАЖАННЄ СТАРОЇ ПАННИ.

Анґлійка Еліза Купер, що вмерла цими днями в Нюкасль, залишивши 3464 фунтів спадщини, домагається у заповіті, щоби на її наґробнику не писали дати її уродин.

ЗАКЛЮЧЕННЄ СОВІТСЬКО-РУМУНСЬКИХ УМОВ

Тирасполі заключено совітсько-румунську умову, яка передбачує створення мішаних пограничних комісій для полагоджування власних непорозумінь. Членам названих комісій заґварантувано повну свободу та особисту недоторканість.

ЗБІЖА З УКРАЇНИ ДЛЯ АНҐЛІЇ

В пристані Туль чекають в неділю припливу корабля „Кінґ Альфред" зі збіжам з України. Був би це перший повоєнний збіжевий транспорт з Радянських Республік до Анґлії. Дальші транспорти прямуватимуть на Сутгеми і Менчестер.

ЗЕЛІЗНИЧИЙ КОНФЛІКТ МІЖ РУМУНІЄЮ І ПОЛЬЩЕЮ

На зелізничому шляху Станиславів-Снятин нагромадилася цими днями така велика скількість товарових ваґонів, що утруднює комунікацію між Станиславовом і сходом.

Причиною цього нагромадження більш, як 800 ваґонів

НАУКОВИЙ КОНҐРЕС В МОСКВІ.

Дня 24 падолиста с. р. відкрито в Москві всеросійський науковий конґрес. Іменем совєтського уряду промовляли Зіновєв, Семашко і Луначарський.

СРІБНІ ГРОШІ В АВСТРІЇ.

Оголошено проєкт правительства видавання срібних монет, які називатимуться: пів шілінґа, що матиме вартість 5000 австр. корон, шілінґа о вартости 10.000 австр. корон і два шілінґи о вартости 20,000 австр. корон.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ ВЖИТИ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ ДЛЯ СВОГО ПАНОВАННЯ В ЕВРОПІ

ПАРИЖ, 28. грудня. — В тутешніх політичних кругах кажуть, що окремий договір між Францією і Чехо-Словаччиною вже готовий до підпису.

Сей договір викінчено підчас недавного засідання Ради Ліґи Народів, в якій брав участь чеський міністер закордонних справ др. Едвард Бенеш.

Договір не містить тайних військових умов, але в ньому сказано, що ґенеральні штаби обох держав мають усе взаїмно порозумівятись, та що всякі ріжниці в дипльоматичних переговорах між ними вирішуватись-муть мировим судом.

Чехо-Словаччина приймає сей договір, бо їй ходить о се, щоб не допустити наново до власти в Німеччині Гогенцоллернів, і щоб Австрія осталась і надалі независимою державою.

Кромі того Чехо-Словаччина хоче при помочі Франції вибитись до визначного становища посердника між Заходом і Сходом. Чехи хотіли-б довести до якогось порозуміння між російськими політичними партіями і обновити французько-російський союз, в якому Чехо-Словаччина була би золотим мостом.

Зноваж Франція має на меті вжити Чехо-Словаччини для свого панования над усією Европою.

Вона хоче мати до своєї розпорядимости війска „малої антанти" (Чехо-Словаччини, Румунії і Юґославії), а також Польщі, для обезпечення своєї верховлади в Середній Европі, а відтак приєднати собі і Росію і так запанувати над Середньою і Східною Европою і вкінці трясти також і Західною Европою. Се є мрія французьких дипльоматів, яка їм виглядає навіть дуже близькою до здійснення.

Тепер французькі дипльомати злякались нового анґлійського правительства Партії Праці, яке має прийти коло 8-ого січня, 1924. Вони вірять, що се правительство зірве приязне порозуміннє з Францією і тому хотять вести заграничну політику на власну руку. Договір з Чехо-Словаччиною се перша степень в сій французькій політиці.

ТРОЦЬКИЙ ЗАКИДАЄ КОМУНІСТИЧНІЙ ВЛАДІ, ЩО ВОНА БЮРОКРАТИЧНА

МОСКВА, 28. грудня. — Совєтський воєнний комісар Леон Троцький помістив свою статтю в тутешньому комуністичному дневнику „Правда", в якій пише, що виною розладу в російській комуністичній партії є бюрократичні способи правління совєтського уряду. Наслідком сих метод правління повстають серед комуністів розлами і творяться франкції, які себе взаїмно поборюють.

ДЖЕРЖИНСЬКИЙ ЗАСЛАВ 1,000 „НЕПОВЦІВ"

МОСКВА, 28. грудня. — Голова „політичної поліції", Джержинський заслав знову у далекі сторони Росії 1,000 „неповців" („неповці" се ті, що роблять бизнеси на „новій економічній політиці"), котрі наживались при помочі „нової економічної політики". Родинам засланих також заборонено жити в Москві.

НЕ ПОКИДАЮТЬ „СТАРОГО КАЛЄНДАРЯ"

МОСКВА, 28. грудня. — Новий, Григоріянський, календар ще не принявся в Росії. В Москві лише три церкви обходили Різдво 25. с. м. Всі прочі обходити-муть по Юліянському календарі 6-ого січня, 1924. Таксамо обходити-муть Різдво по старому календарі всі села.

ДО ЧОГО СЛУЖИТЬ СОВЄТСЬКА ВЛАСТЬ?

МОСКВА, 28. грудня. — Совєтська власть заборонила продавати і купувати сосенки для дітий на Різдво.

В Москві уладжено 10[illegible] проти-релігійних зібрань, на яких комуністичні бесідники починувались своїми промовами.

РУХ ЗА СКАСОВАННЄМ МОНАРХІЇ В ГРЕЦІЇ

АТЕНИ, столиця Греції, 28. грудня. — Ліві републиканці і демократи, сторонники Венізелоса підписують протокол, яким домагаються усунення династії.

Вони хотять приєднати більшість послів і заскочити Венізелоса заявою, що Греція вже готова до републиканського устрою.

КАЖУТЬ, ЩО КНЯЗЬ ГІРОГІТО НЕ ПРИЙМЕ РЕЗИГНАЦІЇ УРЯДУ

ТОКІО, столиця Японії, 28. грудня. — В тутешніх урядових кругах кажуть, що японський престолонаслідник і реґент Гірогіто не прийме резиґнації Японського правительства, яке уступило по замаху на його життє, і воно останеться і далі при власти.

НОРВЕҐІЯ ХОЧЕ СКАСУВАТИ ПРОҐІБІЦІЮ

КРИСТІЯНІЯ, столиця Норвеґії, 28. грудня. — Норвеське правительство має внести в марті, 1924, в стортінґу (парляменті) законопроект про відкликанне проґібіції в Норвеґії.

По поваленню проґібіції Норвеґія може мати річно 40 міліонів корон податку від алькогольних напитків.

КАЖУТЬ, ЩО ДІКСМІД ВЖЕ ПРОПАВ

ПАРИЖ, 28. падолиста. — Французьке міністерство воєнної фльоти оголосило, що великий військовий воздухоплав Діксмід пропав. Він потонув у морі імовірно біля острова Сицилія.

На те вказує се, що моряки біля Сицилії найшли в морі тіло одного летуна.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СВЯТОЧНА НАГОДА.

Зближаються свята Різдва та Нового Року, які певно буде святкувати богато наших іміґрантів гостинами, вечерами, вечерками, тощо. Будуть сходитися, розмовляти, забавлятися. Буде нагода до обміни думок, до переконування, до уділення чувства.

Буде се велика нагода для тих, що памятають про свою запомогову орґанізацію. Буде нагода поговорити з людьми про добро, яке дає Український Народний Союз; показати його силу, добробут та забезпеченне; втягнути в орґанізацію хитаючихся; захитати упертих; кинути хочаб зеренце думки в ум несвідомих.

Український Народний Союз певний, що члени його при нагоді великих свят не забудуть на орґанізацію, але будуть за неї памятати так само невсипущо, як Український Народний Союз памятає про своїх членів.

АЛЬКОГОЛІЧНА АМБАСАДА.

Яких десять днів тому назад случилася в Вашінґтоні на зверх дуже незначна, але в своїй сути дуже замітна подія. Робили проґибіційні аґенти пошукування за складами алькоголю та найшли в одній пивниці великий склад, вартости, як кажуть аґенти, яких 50,000 долярів. Трунки забрано яко сконфіськовані, але зараз потім департамент стейту інтервеніював, і трунки звернено властителеви. Після заяви саме департаменту стейту, трунки є власностю дипльомата одної держави, а дипльомати не підлягають американським законам, а тим самим вони мають право тримати в себе горівку, вина, пива і другі трунки без огляду на обовязуючу тепер проґибіцію.

Новинкарські бюра, що рознесли вістку, не подавали ні імени дипльомата ні імени держави, котру він зі своїм алькоголем представляє. Може ціла справа булаби пропала без сліду, як пропало богато подібних скандалів, якби не те, що польський уряд з питомою собі явною тайностю не був зажадав від свого дипльомата в Вашінґтоні, якогось д-ра Соколовського, звіту, чи він справді мав в себе алькоголь, чи йому справді його припаси сконфіськовано, чи уряд Польщі дійсно повинен інтервенціювати проти такого нарушення польських прав... Осьтак ціла справа вийшла на верха. Стало публичною тайною, що о бутлеґерство посуджено польського дипльомата, що се польські дипльомати держать в своїх пивницях напитків на десятки тисяч долярів.

Можна сподіватися, що департаментови стейту на спілку з польським урядом удасться затушувати цілу справу. Що буде простіджене, будуть знати департамент стейту в Вашінґтоні та польський заграничний уряд в Варшаві, та більше ніхто. Широка публика не буде втаємничена в тайни польської дипльоматії, котрої представники держать повниці набиті горівками, як шинкарі свої маґазини. Публика буде мусіти робити свої заключення з тих фактів, які її відомі. І ось що вона мусить подумати:

Чи має секретар амбасади чужої держави право держати в своїй пивниці склад горівки на десятки тисяч долярів, чи не має, не улягає сумнівови, що він такий склад має. Колиж він має, то тепер заходить питанне, на що він його має. Відповідь на се може бути лишень одна: ціль — горівкою купувати собі впливи для польської дипльоматії.

До сього додати можна ще одну увагу, хоча вона сама собою розуміється. За польські дипльоматичні трунки не заплатив пан секретар зі своєї кишені. Заплатила за се польська держава. І ось се є дуже характеристичним для польських порядків, що в той самий час, коли польська державна господарка котиться по похилій площині до неминучого упадку, коли кождий цент дорогий для польського скарбу, в той самий час польські дипльомати видають сотки тисяч долярів на гостину для перекупних дипльоматів і політиків. Український народ під польським панованнем здирають на те, щоби за його піт та кервавицю купувати впливи, якимиби заковувати ще краще в диби поневолені в польській тюрмі народи.

СПІВЕЦЬ ВІДРОДЖЕНОЇ УКРАЇНИ.

ЮВИЛЕЙ О. ОЛЕСЯ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Дня 12. грудня українська Прага святкувала 20-літній ювилей поетичної праці співця Відродженої України — О. Олеся.

Упорядчики свята хотіли, щоб воно набрало характеру всеукраїнського, як цілій Україні належить і творчість Олеся. Та знов показалось, що тільки на своїй землі національне свято може стати святом **всенародним.** Чужина, яка-б вона не була, не може обеднати кругом себе цілий нарід. Тому й на празьке свято відгукнулась тільки сама Чехословаччина й ще Галичина, але не чути було нічого ні про Східну Україну, ні про Буковину, ні про американську Україну. Дивним чином навіть Закарпатська Україна не відгукнулась.

Зате в рамцях тіснійших, не всеукраїнських, свято випало урочисто й достойно. Величезна саля Жофін на Славянськім острові була в ювилейний вечір переповнена по самі береги. За почесним столом на естраді сиділи представники від українських інституцій та організацій на чолі з М. К. Садовським та проф. Олександром Колессою. Серед публики були всі видатнійші представники українського суспільства у Чехословаччині, деякі чеські поети й мистці, представники Білорусинів та Грузинів і певно не менше тисячі украніської молоді.

По прочитанню вступного реферату проф. Л. Білецьким за почесним столом заняв місце сам ювилят, стрінутий бурею оплесків та однодушною „славою". Довго не вгавала захоплена овація, довго святочні гості оплесками та окликами висловлювали улюбленому поетови свою вдячність і пошану.

Почались привитання. Першим привитав ювилята ветеран української сцени **Микола Садовський,** потім привитав його **п. Паливода** від імени Українського Громадського Комітету у Чехословаччині.

Далі з привитаннями виступали: **проф. О. Колесса** від імени українського університету у Празі, **др. М. П. Левицький** — від імени Української господарської академії у Подєбрадах, **проф. В. Сімович** — од імени українського педагоґічного інституту у Празі, **проф. Біднов** — од імени укр. історико-фільольоґічного т-ва у Празі, **пані Галаган** — од укр. жіночого союзу й ще ціла низка інших промовців.

Осібно треба згадати про виступи наших національних союзників — Білорусинів і Грузинів. **Представник білоруської ради п. Заяць** сказав коротку, але прегарну промову, в якій підкреслив подібність української та білоруської історичної долі. „Ця подібність, — сказав він, — є також причиною того, що наші білоруські поети давно вже стежать за творчістю Олеся й запопадливо перекладають його поезії на нашу мову". На закінчення він сказав:

„Я переконаний, що ми ще будемо святкувати вашу урочистість на вашій славній Україні. Слава найславнійшому з синів українського народу! Слава Україні, що породила токого сина!"

Представник Грузії п. Айоло лише коротко проголосив славу ювилятови, але сказав своє коротке слово **по українськи,** чим викликав незвичайне захоплення серед присутних.

Треба також особливо підкреслити виступи наших молодих поетів — **Оідного, Маланюка й Тенянка.** Звичайно так буває, що молоді поети не шанують старших, та Олесь не належить до тих „клясиків", од яких молодіж одвертається. Він сам ще молодий і хоч вже дожив до ювилею, але молоді поети все ще вважають його не тільки своїм учителем, але й товаришем. Ця щира пошана з боку „молодшої братії" може послужити для нашого поета жерелом особливого вдоволення.

Було ще багато листових і телеграфічних привитань зі Львова, Перемишля, Закопаного, Йозефова, Ґрацу, Відня, Берегова — як од українських інституцій, так і від поодиноких осіб.

Офіціяльна частина свята закінчилась деклямаціями та співами на слова ювилята у виконанню М. Садовського, пані Дорошенко, пані Воронець та академічного хору. Останній виконав „Прометея" й народню пісню „Чорна рілля", але чомусь, на жаль, не „Живи, Україно" і „Вкраїно, мати", які написав Олесь.

По закінченню тої офіціяльної частини гурток близьких прихильників і знайомих ювилята зібрався в помешканню „Української Хати" на товариську вечерю. Сюди прибули також представники від Чехів і вже згадані представники „заприязнених націй" — Білорусинів і Грузинів. Було знов багато промов, з яких треба визначити промову чеського гостя **д-ра Жабка.** Промовець запевнив присутних Українців, що братній чеський нарід ніколи не відмовить братам Українцям у гостинности, й прохав їх тільки, аби й вони не забули в днях свого щастя про чеський нарід.

Говорив потім також голова білоруської ради **п. Кричевський,** говорив дуже тепло й сердечно про демократичну, суто-народню культуру Українців та Білорусинів.

На ці промови відповів голова Громадського Комітету **М. Шаповал.** Хтось заграв потім „Гей, славяне!", всі присутні встали й заспівали цей гимн славянської єдности — й вечір закінчився імпозантною маніфестацією в честь славянського поета Олеса, в честь славянського братерства.

* * *

„З пісні слова не викинеш", а тому треба згадати й про інцидент, що стався на ювилейнім вечорі.

Разом з иншими гостями на офіціяльну частину ювилейного свята прийшли також непрошені гості: голова совітської місії у Празі Калюжний, бувщий український патріот, а нині большевицький „шабесґой" Марко Луцкевич і ще кілька аґентів червоного інтераціоналу.

Зпочатку вони поводились досить тихо, але потім почали себе все більше „проявляти" й нарешті довели діло до того, що одного з них довелось заспокоїти парою добрих українських поличників.

На щастє це вже сталось тоді, коли програма свята була вичерпана й гості розходились. Таким чином, з большевицького пляну „зірвати свято" нічого не вийшло.

Але що за безличність і нахабство! Мало того, що вони на Україні задушили вільне українське слово — вони ще хотять щоб воно й на чужині не лунало. Та цим разом нагородою за „труди" були їм поличники, а в будуччині їх чекає те, що своїм пророчим оком передбачив поет Олесь:

„І в ранок той, коли ударять дзвони,
І вас на суд народній приведуть,
Із тисяч уст розітнуться прокльони
І вам на голови впадуть".

Прага, 14. грудня.

Радянин.

РЕМІСНИЧІ БУРСИ І ШКОЛИ

(Надіслана стаття).

Коли поглянемо в минувшину тої частини нашого народу, яка карається під Польщею, то побачимо, що найсвідоміщим заборолом проти польонізації було колись наші міщани: купці і ремісники. Бурси, школи, ставропіґії це великі памятники їх народньої свідомости і енерґії.

Наші селяни зберегли свою національність через пассивний опір, який не приймав чужої мови і культури. Наші міщани остали Українцями через знанне історичної традиґії і через свою економічну независимість. Наші бояри здалися найперші, щоби не втратити своїх привилеїв у шляхоцькій державі. І взагалі кождий, що шукав політичного впливу або уряду, корився тим порядкам, які були в Польщі.

Клясичне образованне, яке було підставою у вищих австрійських школах (за виїмком реальних шкіл, яких було дуже мало) учинило переважну часть нашої інтеліґенції неспосібною до практичного) заводу. Австрія виховала еї на урядовців для державної служби. Кождий з нас знає, як мало було і є між нами фахових людей, аґрономів, ріжного рода інжинірів і т. др. поміж людьми із вищою освітою. В цілій Галичині, на тисячі інтеліґенції, не начисливби і одної десятки вишколених техніків.

Цю недостачу зрозуміла вже й сама наша молодіж і з яких чимало вже тепер студіює за границею якесь практичне знанне.

Але крім тих „вищих слоїв" нашої суспільности, не можна нам ніяк забути за нашу середню верству, а саме за те, щоби вишколити нам як найбільше українських ремісників. **Не кождий має можність витратити кільканайцять літ для добуття становища, але дуже богато може посвятити пару років ,щоби навчитися ремесла.**

І тут наша суспільність в Галичині не заспала справи. Ми бачимо, що в краю створилися **ремісничі бурси і школи** для повоєнних сиріт. Це справді таке важне діло, що заслугує на підержку усього народу, а в нім і нашої іміґрації.

Уперед всього захоплюється наше серце, що бідні сироти найшли для себе захист. Відтак мусимо тішитися, що така розумна думка найшла добру почву між нашими краянами.

В кождім селі потреба свого шевця, кравця, стельмаха, коваля ткача, столяра, теслі і т. п., або й по кількох з кождого фаху.

По містах і місточках таксамо потреба їх та ще й других фаховців, як мулярі, каменярі, бляхарі і т. п.

Чиж це не є одною з найважніщих справ, щобя ті наші ремісники, яких потребує Україна сотками тисяч, були виховані в українськім дусі, в українській бурсі і школі?

На погляд пишучого це така річ, що наша імміґрація повинна подбати, щоби американськими грішми допомогти тим ремісничим інституціям як найщедрійше. Соноб було справді гарно, колиб ми спромоглися **своїми жертвами збудувати і удержати хоч одну велику ремісничу бурсу і школу для повоєнних сиріт. Це бувби справді величний памятник і дар для України!**

Ще й приходить на думку стара бувальщина і як буде требаба еї не забувати. По нинішний день стоїть наш старинний, столичний город Галич, як спомин великої слави і могучости. Але який він забутий, який занедбалий! От якби так наша імміґрація подала собі руки і порішила добути стару столицю із непамяти. От якби ми відгукнулися в Злучених Державах і Канаді та сказали собі: **Збудуемо і удержимо „Галицьку українську ремісничу інституцію" в старій нашій столици, у Галича!**

Як легко моглиби ми ввести в життя ту мрію, колиб у нас справді охота була!

Подумаймо тільки, якаби це користь була для цілої України колиб із такого заведення щороку виходило у світ поважне число українських ремісників — людий усюди незалежних!

Я кидаю цю думку під розвагу усім. Є чимало других важних річий, які потрібують нашої помочи. Є "Рідна Школа", інваліди, "Просвіта", є кооперативні інституції, читальні і богато других справ, які ждуть на нашу допомогу, але на мое міркування справа ремісничих бурс і шкіл є справою першої ваги.

Не сміємо забути за всі наші загально народні інституції. але й не забудьмо і за цю справу, яку тут порушую.

Даймо Україні добрих ремісників — патріотів!

Чуй Дух

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Сим повідомляється Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1924 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано календарі на адресу ПП. секретарів для слідуючих відділів:

147, 155 (2 пакунки), 206 (2 пакунки), 206 (2 пакунки), 213 (2 пакунки), 217 (2 пакунки), 223, 229, 247 (2 пакунки), 338 (2 пакунки).

Всі повисші вимінені посилки [illegible] вислані почтою дня 28. грудня. [illegible] з висилки [illegible] з якоїсь причини [illegible] 10 днія від дня висилки календарів нехай повідомить адмін. „Свободи".

ХЛІБОРОБСЬКЕ ХРУНІВСТВО.

Не так ті вороги, як ті добрі люди.

Пословиця.

З гострої борби, що завелася від пару місяців в нашій (себто трудовій — Ред.) партії, хочуть скористати притихші хвилево хруні з хліборобського загуменка. Без взгляду, до котрої ґрупи хто з українських патріотів належить, він мусить признати що наша, колись націонал-демократична, а тепер трудова партія, має за собою довголітню солідну працю, а тепер розбилася хвилево на два табори лиш через те, що шукає ліпших добіг політики на будуче, та бореться за те, котра ґрупа партії має обняти провід над найбільшою українською партією на західних українських землях під теперішні змінені обставини. Всякий, хто приглядався політиці по других народах, добуваючи собі національної волі, мусить признати, що теперішна виміна думок, яка іде в орґанах обох напрямків нашої партії, є природним обявом зміняючися обставин, а хто вірить в будучність українського народа, той і сумніватися не буде, що з сьої виміни думок, міжпартійної трудової межиусобиці, вийде добро длч української справи.

Се знають не лишень члени трудової партії, але й всі Українці з других партій, і знають також вороги нашого руху. Вони чують, що з виміни думок вийде здоровша думка, бо виміна буде як млинок для занечищеного половою збіжа. Здорове зерно відділиться від полови та сміття. Вони вже тепер можуть бачити, що обміна думок не ломить нашої партії, але збільшає її становище серед українського народа. Хто живе в столиці та кождого дня ворогує зі своїми давнійшими партійними, давно дуже добрими товаришами, той може дечого не бачить, що бачуть ті, що живуть на провінції та можуть придивитися нашому життю по селах та місточках. Вистарчить поїхати на провінцію, аби переконатися, як щиро розбирають та розважують уважно кожде слово, сказане одною та другою стороною. Тому й на провінції нема ні того розярення, яке є в Львові, ані тої зневіри. Якраз противно. Ми всі віримо, що виміни думок потреба та що з того лишень добро вийде для народної справи.

Що так треба дивитися на борбу, на се найкращим доказом є вороги нашого народа. Міґби хтось думати, що вони з тої борби дуже тішуться і радіють. Але він грубо помиливбися. В них радости нема ні крихітки. Вони всі ходять з похнюпленими носами. А чому? Тому, бо вони знають, що наш народ починає вже приходити до розуму, коли так поважно розбирає найголовнійші питання своєї політики.

Проводирі обох ґруп у Львові певно не бачуть, як сі вороги почали від кількох неділь увихатися як каргани по запічку, як в печи затоплять. Колишний радикальний провідник Іван Лаврук бігає десь як посолений, кождого дня телеґрами викидає від Вітоса, чи не став він міністром та чи не кличе його знова відроджувати хліборобську партію. Пан посол Залуцький також у руху. Від коли загибла на віки його хрунівська шматка, відтоді раз по разу зявляються по селах якісь відозви панів послів та панів кандидатів. Відай чи не збираються вони назад видавати який "рідний край" або яке инче „право народу".

Всі хруні тепер їздять на дуже бистрім кони. В них тепер ані раз уста не отвираються, щоби якого доброго слова не сказати про наших хлопів-хліборобів. Кожде їх слово се омаста для українських хліборобів. Хто їхби послухав, той би був певний, що, єслиби такого хлібороба приложити до хлопських ран, то всі до години погоїлибися. І пан Лаврук, і пан отець Ільків, і пан посол Залуцький, всі стали хлопськими оборонцями. Вони речення сказати не можуть без слова „хлоп" або "хлібороб". Вони хлопа хочуть боронити, і ратувати, і спасти, і хоронити, і остерегати і т. д. Одним словом, нема, і не було, і не буде на Україні таких хлопських оборонців, як пани Ількови, Залуцкі та Лавруки.

Та не штука боронити хлопа. Нині всі його боронять. І Вітос його боронить, і Ґломбінські його боронить, і Ленін його боронить, і Троцький його боронить. Штука сказати, як боронити. Наші хлібороби так боронять хлопа, що так ні Ґломбінські ні Троцький не уміє. Ні Троцький ні Ґломбінські не боронять своїх хлопів перед своєю інтеліґенцією, а пани хлібороби і від неї хлопів боронять. З їх медоточивих уст видно, що нашому хлопови аж тоді добре буде, як не стане української інтеліґенції. Єслиб одного дня її десь вихапало, український хлоп заживби в польській державі, як в раю.

Не подумайте, що пан отець Ільків уважає себе інтеліґентом, коли говорить про інтеліґенцію. Він і про попів товорить, але про себе не думає. Він потрафить і громи кинути на церкву за те, що вона не дає хлопови на світі спокійно жити, але тут він себе не дорозуміває.

Таке саме пан посол Залуцький. Як він говорить про інтеліґенцію, як вона нашого хлопа скривдила, він ані на секунду не думає про себе, якто він нашого хлопа рабував, обкрадуючи інституції та каси, в котрих були зложені кріваві зарібки наших селян. Він кидає громи на всіх, що мають докторати; думає, що селяни подумають, що він з ними через межу живе. В той спосіб він показує хлопам, що вони і його повинні уважати за хлібороба, бо він докторату не має. Він певно думає, що чим силнійше він буде обжалувати інтеліґенцію за надужиття, то тим лекше вони забудуть його злодійства.

Пан Лаврук уже навіть не потребує покликуватися на те, що докторату не має. Він з усіх хліборобів на тільки щасливий, що не потребує сірака жичити, аби за селянина уходити. А мимо сего йому селяни тільки вірують, що фарбованому лисови. Ціла хліборобська партія вже зійшла на таку прозору „хлопістику", як се колись називали, що на ній найбільше неписьменний чоловік пізнається. Тому аґітація отця Ількова та пана посла Залуцького та невибраного заступня народа Лаврука не має ніякого вплину на тих хлопів, котрих вони беруться обороняти. І селяни і міщани вже дозріли і їх не здуриш капервасом. І пан отець і пан посол і пан небираний заступець хлопів можуть удати на нашу інтеліґенцію, стільки собі схочуть. Селяни сьому не дивуються, вони знають, чиї охляпи сі пани їдять, і під чиєю хатою вони мусять вити. Як незадовго вийде нова хліборобська партія та стане другом так відважно боронити хлопів, як вона обороняла їх язиком, то і се „хліборобам" тільки поможе, що мертвій бабі кадило. Українські селяни знають добре, як і на чию користь обороняють їх такі селяни, як отець Ільків, пан острий радикал Лаврук та пан хлопський посол, а касовий злодій Залуцький.

Трудовник.

ПОЛОЖЕННЯ СЕЛА НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

(З львівського „Діла").

В теперішню хвилю є незвичайно важко зясувати собі всесторонно повноту життя на Великій Україні. З офіціяльної Української радянської преси останніх днів виходить на яву перш за все дуже невідрадне положення українського селянства. Невідрадність та майже безвихідність цього важкого положення заключається в економічній руїні села. Преса останніх днів вдарила у великий дзвін, щоби заінтересувати справою відповідні чинники, та вратувати селянина від руїни. Причиною руїни є „ножиці", — як пишеться в передовиці харківських „Вістий" з 20. листопада ц. р., які „зявилися через те, що не було рівноваги й погоджености між вартістю продукції і вартістю праці міста й села". „Зараз — пишеться там далі — вирівнання лінії сільського господарства по лінії інших галузів нашого народнього господарства є завданням дуже складним і вимагає ломки на протязі довшого часу". Отже український офіціоз признається, що ради на такий стан села зараз нема, та заки що буде, невідомий автор домагається, „доки не буде пляномірно вирішено справи з „ножицями" в загальному обсязі, треба негайними заходами хочаб трохи поліпшити становище селянина".

Та коли приглянутися найважнійшим чинникам, що складаються на так звані ножиці, то прийдемо до висновку, що й тими „негайними" заходами поліпшити становище селянства не вдасться. Тими складовими чинниками є торговля т. зв. „непівська" і подвійна совітська валюта. „Вісти" з 15. листопада ц. р. приносять статтю „Українця" С. Розентула п. з. „Державна кооператива й приватна торговля". У ній Розентул подає такі відомости:

„Виявляється, що Вукоспілка у вересні місяці добавляла до трестових (отже державних! Ред) цін на посуд і на шиби 53 проц., на мануфактуру та на галянтерію 49 проц., на бакалію, шкіру на обуву близько 28 про. Пересічна надвишка становила 39 проц. Через те, що організаційних витрат було пересічно 5,64 проц., неорганізаційних 62 проц., то чистий прибуток Вукоспілки становив: на посуд і шиби 41 проц., на мануфактуру й галянтерію мало не 37 проц., пересічний прибуток становив 27 проц."

„Вукоспілка є одна із багатьох органів торговельного апарату. На ціни Вукоспілки районні спілки накидають 20 процент, сільські знову 20 про. понад ціни райспілок і наслідком цього селянин примушений був платити за матерію на сорочку перкалеву 11 пудів ф фунтів жита, за пару чобіт 80 пудів жита і т. д. Ці страшні для кооперації відомости, подані головою Вукоспілки тов. Шліхтером, зясовують, чому на селі 80—85 проц. всієї торговлі держить у своїх руках приватний торговий апарат. Правда „божеські ціни" приватних крамарів, що переживають час первісної концентрації, роблять мізерні обороти й платять великі податки, навряд щоб були нижчі за кооперативні; в багатьох випадках, особливо в містах, далеко вищі останніх, за те приватний торговий апарат дуже гнучкий, уміє добирати кращі асортименти товарів і весь час має звязок із споживачами. Що до державного торгу, то він ще менше завоював село, ніж кооперативний, і в містах добре конкурує з кооперативним торгом при калькуляції надвишки і прибутку". З наведеного виходить наглядно, що там в торговлі йде велика конкуренція чи радше „спекуляція" на якнайвищі прибутки. Заки товар попаде на село, то прибутки перевищають саму вартість товару. Ради на це ніхто не подає. Конкретно радить той сам Розентул сільській кооперації захопити як найхутше дешевими цінами та гнучкістю апарату сільський ринок для продуктів міського населення. Що до приватного торгу, то радить автор йдучи за радянськими українськими господарськими установами притягнути його до торговельної праці на комісійних основах.

Та все те не кінець. З тих же „Вістей" ми довідуємося про правдиву „спекуляцію" на більшу скалю з нагоди насильного звужування державою ославлених „ножиць". Тресті, маючи перевантажені свої склади товарами, яких мало розпродується, обнизили значно фабричні ціни.

„По відомостям з Одеси і з деяких інших міст України, кампанію радянської влади що до зменшення цін на вироби промисловости починає використовувати не той, в чоїх інтересах вона провадиться. Здешевлені товари починає скуповувати в державних органів не селянин, не робітник, а приватний торговець з тим, щоб потім продавати їх з відповідною надбавкою в ціні. Звичайно, це не може нанести смертельного удару нашій промисловости. На місце проглинутого ринком товару державна просмиловість, одержавши від ринку засоби, зможе конкурувати із спекуляцією приватного капіталу. Тому в побільшенні закупки приватним ринком виробів державної промисловости є дещо, що сприяє оздоровленню нашого господарства". („Вісти" з 14. листопада, стаття „Не дати".)

Гарне це вийде уздоровлення, коли саме всі товари будуть скуповувати приватні торговці, а не консументи. Передбачуючи таку небезпеку, завзиває автор всіх і вся до боротьби з приватним капіталом, який „хоче зосередити в своїх руках середню і дрібну торговлю і таким чином загальмувати розвиток державного і кооперативного торгу та, кінець кінцем, задержати й ослабити боротьбу радянської влади проти „ножиць". Та мабуть і це нічого не поможе, коли навіть деякі органи кооператив і державних торговельних установ позволяють собі на т. зв. „шахрайське здешевлення" цін. Робиться це просто. Насамперед підноситься ціну товару на 50 проц., а опісля пристосовуючись до офіціяльного обнижування цін, обнижується ціну товару на 30—40 проц. (Вісти ibid.) Так представляється справа ц одним складовим чинником „ножиць".

Дуже тісно звязаним з тим чинником є другий чинник тих „ножиць", а то двояка совітська валюта. Як відомо большевики впровадили для зовнішньої торговлі нову валюту в виді „червінця". Червінець однакож скоро почав втискатись у внутрішню торговлю. На внутрішньому ринку не лише виробив собі червінець право громадянства, але й цілковито таки тепер його опанував. Тепер, як видно з радянської преси, червінець пішов страшно до гори в ціні. На Україні та підвишка значно вища від підвишки в інших републиках совітського союзу. На фондовій біржі в Харкові 17 XI. курс цей дійшов до висоти 9.650, коли в той сам час у Москві курс його був 9.500. На т. зв. „чорній" біржі курс цей був ще кілька соток вищий. „Це означає — пишуть „Вісти" з 18 XI. — що перевищення попиту на червінці дійшло на біржі до величезного напруження. Поширення червінців в обігу крім того весь час більшає. Ділові кола взагалі, почали дуже часто вживати червінці, розплачуючись з усіма своїми навіть дрібними кредиторами. А богато наших підприємств і установ виплачують зараз і заробітню платню червінцями. Це також дуже збільшило попит на них". Далі розважується шкідливість прискорювання курсу червінця тому, що відбивається це відємно на всьому нарадньому господарстві і на совітських фінансах. „База емісії радзнаків звужується через те і скарбова готівка в радзнаках знецінюється, далі швидке зростання курсу червінця допомагає розціпленню „ножиць" або в усякому разі уповільнює зціплення їх в тій мірі, в якій с. г. товари продаються на радзнаки, а промислові на червінці". З огляду на це провадиться державою насильна кампанія над припиненням зросту курсу червінця. Але чи вдасться перевести таку примусову знижку, можна заключати з примусового обнижування цін на товари.

Попри все це нищать наших селян страшні податки, але про це найкраще видно з нище передрукованого з „Вістей" листу селянина комуніста до агронома большевика К. Тараненка.

Становище села на Україні є отже незвичайно важке. І тому блідо звучать слова голови української Ради народніх комісарів Чубаря, який московським кореспондентам говорив: „Складаючи підсумки, можна сказати, що на Україні ми маємо передумови для дальшого господарського розвитку, треба тільки рішуче боротися з впливом „ножиць". Але в тім то й біда, що ніяк не можна замкнути тих ненависних „ножиць".

Одначе все це не перешкаджає большевикам робити збірки в збіжу на користь світової революції, а декому з них ще виголошувати такі заяви: „Скрізь по селах з великим успіхом проходять селянські мітінги. Всі ухвалювані селянами резолюції висловлюють щире бажання, допомогти визволенню всього світу від кайданів капіталізму". Так говорить про українське село тов. Одинець („Вісти" з 16. XI. ц. р.).

„Вісти" з 15. XI. знову принесли таку цікаву замітку про те, що „хвилює зараз селянство" на Україні. Селян цікавить перш за все „питання про переділ землі". Це питання дуже хвилює селянство і воно старається як найшвидше розвязати його практично. Другим питанням, яке дуже хвилює і цікавить в сучасний мент наше селянство — це питання міжнароднього політичного характеру — питання про те, чи буде війна, чи ні? Скрізь на загальних зібраннях селяне в один голос заявляють, що вони готові, хто зна чим пожертвувать, щоби лише забезпечити собі мирну працю. Та разом з цим, селяне одноголосно заявляють ще й те, що горе тому, хто зважиться напасти на нашу мирну країну".

Бачимо, що українське селянство попри економічну руїну по відомостям радянської преси займається ніби то дуже інтензивно й світовою революцією. Та щойно наведений уривок говорить про те, як селянство інтересується війною, таки дуже двозначно.

* * *

Подаємо передрук з „Вістей" листа селянина-комуніста до К. Тараненка разом з заміткою до нього самого адресата агронома-комуніста:

Крик села.

(Лист до редакції).

З огляду на особливе значіння одержаного мною з села листа, який я майже дословно викладаю, прошу помістити його у „Вістях".

5. листопада ц. р. Галещина Кремінчуцької округи.

Дорогий товаришу!

Ваш лист ні в якій мірі нас не задовольнив, бо слова одне, а життя друге. Ми запитували вас і ще раз питаємо — чи довго ще будуть щорічно ділити землю? І колиж буде врешті-решт проводитися закон, по якому закріпляється земля на 9 років? Вам як агроному добре відомо, що коли дадько не знає своєї землі — бо її можуть переділити — то не може бути ні плодозміну, ні угноєння, а значить і доброго врожаю. Що-ж ви хочете голоду і самі собі копаете яму? Зараз у нас пішла чутка в селі, що землю будуть ділити строго по подушній нормі тоб то по 1¼ д., а не так як раніш було, що в залежности від складу сімї норма мінялась. Так скажіть — чи так воно буде, чи ні? Бо коли дійсно так проведуть — то у нас чорт зна що буде, а міста лишаться без хліба.

Головнаж наша болячка — це млини. Парові млини, які захватили орендарі-спекулянти, бувші власники, беруть за помол до 18 фунтів, а ячменю зовсім не хотять молоти. Наше сільське товариство заорендувало в Окрземвідділі розбитий паровик, одремонтувало його, купило каміння і зорганізувало млин. Але оренду Земвідділ таку наложив, що сам згодився дати дозвіл товариству брати за пуд 21 ф. помолу. Чуєте — 21 ф!? І млин стоїть. Хотіли пустити вітряки — але ніхто не рішається брати, бо бояться податків. Треба заплатити за патент 6 міліярдів, та якогось „уравнительного" заплатити в 8 раз більше тоб-то 48 міліярдів, а всього 54 міліярди карбованців. Це на сьогоднішні ціни у нас треба дати налогів пшеницею — 160 пуд., а в житі — 240 пуд. Коли ви підрахуєте, що треба на ремонт млина на рік пудів 40 хліба (жита), дерево на крила, то що) то виходить, що всього видатків на вітряк припадає 280 п. жита в рік. Наш же млин може перемолоти в рік не більше в середньому 720 пудів чужого хліба і виходить, що хазяїн млина повинен брати за мливо з пуда по 15,5 ф. Праці господаря не рахуємо — він змеле собі безплатно свій хліб. І от уявіть — якийже дурень захоче брати млин? І скажіть нам — що воно за уравнительне таке? І чим воно скінчиться, що так дядька жмуть — не буде знову 21. року? Це от наприклад я себе візьму. Маю урожаю 400 п. всього хліба. Треба віддати 178 п. продналогу, на посів 90 пуд., та на їжу на 6 душ сімї думав лишити 100 п. (не жирно!) — останнє 132 пуди) думав продати, щоб купити чоботи хоть на одного з дітвори. Але тепер виходить, що мені майже половину прийдеться платити помолу, значить, на їжу треба не 100, а 200 пудів і не говорячи вже про купівлю чобіт, мені не вистачає до нового урожаю біля 70 пудів хліба. І я прямо таки не знаю, що його робити?

Настирливо вас питаємо тому, що у нас нічого не взнаєш, а коли був у городі, так куди не зайдеш, кажуть напиши, та заплати якийсь збір і все плати, плати — а з чого? От хоть би розписатись за шлюб, — плати, тай не мало, і все так.

Або школа — то щось страшне. Не говорячи вже про те, що коли говорили про єдиний налог, то вказували, що сюди входить налог і на школу, але ремонтувати довелось селянам намим — облагали подесятинно, та чого доброго і вчителям доведеться допомагати. Але страшне не це, страшно, що наша дітвора не зможе учиться по перше через те, що вони голі, а по друге через брак книжок. З одежою ще кой-як зладнаєм, я своїх обуваю в мотузяні чоботи (сміялись над кацапами — а тепер самі до цього дожили), а одягаю всяким лохмоттям зверху, а спідниці з рядна вструживо, але книжок треба задля двох моїх дівчат на десять міліярдів, тоб-то на 33 пуди пшениці — ну де я їх у біса візьму? І не тільки у мене таке становище, а це у 90 прц. селян і буде без толку ходити дітвора до школи — бо, що то за вчення без книжок? Кращеб верхи подбали про вчення грамоти серед дітей, чим робити видатки на ліквідацію неграмотних серед дорослих — як пишуть в газеті. Це булоб лучше — раз держава не в силі багато тратити на освіту, так хай не розкидається, все рівно старих не перевчите, а от молоді, коли будуть неграмотні — їх трудно буде взяти під ваш вплив і ви самі себе бете в будучині. Невже серед вас в верхах нема людей, які знають село і знають, що зараз робиться на селі — чомуж усе робиться так, як будьто ви з села хочете зробити пекло і не смичку з селом города, а навиворот саму велику тріщину? Мені здається, що є зверху люде, які знають, що твориться, але якась чортова сила нарошно робить, щоби вийшло як гірше, щоб створити контрреволюцію. Село всею душею піддержує вас, але оглянькесь, миж не ангели а живі люде, і одним духом не можемо жити.

Кінчаючи, знову прошу відповісти — щож воно за уравнительне таке і який біс придумав на вітряк патент, а також, чи можна де купити за пуд пшениці букварь дитині?

Ви мене будете лаяти, що пройнявся куркулівським духом — їй-їй ні, ви мене знаете, не даром був в Олонецькій губ. в заслані в 1906 році, в мене одно бажання знайти самому вихід із скрутного стану і друге, допомогти вам, бо коли ви не звернете уваги на село, то ви викопаете собі могилу.

Так щож воно за уравнительне таке?

Ваш **Захарько.**

Автора листа, який виправлений мною тільки редакційно, я знаю давно. Безусловно його не можна обвинуватити в тенденційности, тим більше, що і з других місць маються такіж відомости (відом. комячейки „Сельработнік" з района Мерчака, Харків. окр.)

Поскілько моя відповідь знову не задовольнить автора я міщу цього листа у „Вісти" і рішучо висловлюю побажання аби: 1) НКФ звільнив вітряки від патенту і уравнительного збору і цим дав крок практичної смички з селом; 2) НКПрос чи в порядку дотації від держави, чи инакше кинув максімум букварів і инш. підручників на село по ціні не дорожче 10—20 коп. золотом (на місці в селі); 3) НКЗ дав строгу директиву на місця про ліквідацію чорно предільницьких настроїв; 4) НКВ дав директиву, аби Земвідділи не займались беззаконними орендними ставками і нарешті 5) загальні міри знижки цін на фабрикати швидше були реальними на селі. Поки все — хоть божна булоб сказати багато ще.

Т. Тараненко.

(Харківські „Вісти" 17. XI.)

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ВОЛЮ БУТИ КОЗАЧКОЮ.

(Історичне оповіданнє).

(Продовження)

(3)

— Тепер ні ми вас не можемо виминути, ні ви нас. Хоч ні ми не знаємо хто ви, ні ви нас не знаєте, ми й ви тепер одно товариство аж до хвилі, коли наші шляхи розійдуться.

Отаман догадувався, що той незнакомий перед шатром один з товариства, на котре наскочили були Татари. Він слушно казав, що тепер поки що оба товариства зіллялися в одно. Цікавий, що то за люди і як бій скінчився, отаман вхопив золоту чарку, що стояла біля його леговища і нею задзвонив об фляшину. До шатра вскочив Микола.

— Де я? — отаман спитав. — Як бій скінчився? Хто з тобою говорить?

— Поза тим, що в вашім боці застрягла стріла, бій скінчився щасливо. Розкажу з кінця. Коли ви впали з коня, Сава розчерепив шаблею голову Татарина, котрий поцілив стрілою. Косюра вхопив вас, заніс в кущі, роздяг, виймив стрілу і обвязав рану. Смерть одноокого закінчила бій, бо татарські недобитки втікли. На місци Татари полишили одинацять трупів. Ті, на котрих Татари наскочили були і котрих ми спасли, Волохи. Вони мабуть потурнаки, бо їх одяги турецькі і по турецьки балакають але тільки тоді, як котрий з нас чує їх. Між собою, коли гадають, що ми не чуємо, балакають по волоськи.

— Може вони такі потурнаки як і ми? Наш одяг також турецький, і ми з чужими балакаємо по турецьки.

— Воно так буде... Коли бій скінчився і ми зібралися коло вас, приступив до нас якийсь статний і мабуть значний Турок. Сказав, що прийшов подякувати нам за неожидану поміч і ратунок, бо без нашої помочи Татари були би одоліли його. Ми, казав, не рахуючи того, що оборонили його маєтки, спасли життє його людий, не дали в ясир його жінки й доньки. Питав, чим він міг би нам за сю поміч заплатити. „Я богач і не скупий", сказав.

— Дав вам що?

— Не дав, бо ми відповіли йому, щоби про се побалакав з вами, як очуняєте. Коли від нас почув, що ви наш отаман, та що ви скалічені стрілою, відійшов. По хвили вернув з жінкою. Вона нахляпала щось з фляшини на вашу рану і сама обвязала вас. Ми розбалакалися з ним. З балачки вийшло, що він хотів би з цілим своїм товариством засісти бодай на один день в якім захистнім місци, бо якого ні подорожні, ні люди з їх сторін не навідуються. Ми між собою порадили показати йому наш скриток і як схоче, позволити йому приміститися біля нас. Він зараз перевів цілу свою валку сюди. Розбив два щатра. В однім умістив свою жінку й доньку, друге відступив для вас. Сі кожухи і ся посудина то його річи. Він тепер перед шатром, хоче з вами говорити.

— Впусти його.

Микола вийшов і увійшов Турок. Привитавшися, сів на медвежий кожух, розстелений біля леговища.

— Я прийшов подякувати тобі за поміч, — промовив — і спитати тебе, чим міг би вигодити тобі і як винадгородити твоїх хлопців. Се твоя і їх заслуга, що я ще живий, що не втратив мого найбільшого скарбу... жінки й доньки.

— Твої вороги були й моїми ворогами, — отаман відповів. — Ти кажеш, що ми спасли тебе. Один Бог знає, хто кого спас. Ті Татари наскочили на тебе лише тому, що полювали на нас. Ідучи за нашою тропою, попали на тебе. Як ми вдарили на них, то вдарили на наших ворогів. Без тебе ми були би їх не одоліли. Кілько ти маєш людий?

Служби мав двацять. Всі були добре зазброєні. Тепер маю лише чотирнацять, бо решта погибла.

— Отже бачиш. Нас тілько пять. Без твоїх я був би нічого не вдіяв. На добавок нам помогло се, що ми вдарили на них неожидано і з заду.

— Всеж таки, як би не ти, Татари були би нас одоліли. Я був би втратив мій маєток, мою жінку і доньку. Сам був би погиб, або пішов у неволю.

— Якби не ти, то я в найліпшім случаю був би мусів з моїми хлопцями сидіти тихо в сім скритку і далі прокрадатися манівцями, щоби не попасти на сих хижаків.

— І був би не дістав стріли в бік.

— Присхне, як на собаці. В моїй шкірі се не перша і не послідна діра. Завтра вже буду сидіти на кони і поїду далі, завдяки тобі вже не напастований ватагою одноокого. Бачиш, що як я тобі, так і ти мені вигодив.

— Ти мусиш бути великий богач.

— Чому так думаєш?

— Бо не хочеш ніякої нагороди.

— Мій кінь не впав?

— Твій кінь цілий.

— Де моя збруя, кульбака, мій невеличкий гаманець з грішми?

— Ось там під стіною.

— Коли мій кінь є, коли кульбака, шабля, мушкет, пістолі, запоясник і той гаманець не пропали, то я справді богач. Більше не маю і більше не треба мені.

— Твоє товариство було мені загадкою вже тоді, коли я був розбалакався з твоїми товаришами. Тепер ти сам ще більша загадка для мене. Ти не Турок, твої хлопці не Турки. Вони між собою говорять по українськи.

— Ти ще не чув про українських потурнаків?

— Чув. Але потурнаки не хрестяться; молячись не говорять „Отче наш", ні „Вірую". Моя служба підслухала їх молитви. Вибач, але в такій скруті, в якій я тепер, кождий хоче знати, з ким має діло.

— І ти для мене загадка, бо й ти не Турок.

— Скажу тобі, хто я, бо міркую, ти немаєш причини бути моїм ворогом і я надіюся, що ти порадиш мені, куди тепер мені звернутися. Я Волох. Мабуть знаєш, яке в Волощині і в сусідній Молдавщині безладде, бо в тих краях ніхто не сидить довго на княжім престолі. Князі раз у раз инші. Хто лиш має жмінку власного або чужинецького війска, скидає князя. Сам сідає на його місце, щоби по кількох місяцях, або й по кількох днях вступитися другому. Як не війском, то можна грішми здобути княжу владу, купивши собі ласку й поміч якого високого турецького достойника. Тою княжою владою тішишся так довго, як довго маєш гроші і даєш більше, ніж новий претендент. Я мав величезний маєток недвижимий, ще більший движимий...

— Тепер вже знаю всьо. Тебе скортіло стати князем. Не поталанило і ти не лиш втратив свої маєтки, але ще й мусиш спасатися бігством. Чи я вгадав?

— Вгадав.

— То розкажи, що у вас було і як скінчилося.

— Я вже сказав. Мені не поталанило. Про подробиці волю не говорити. И тоді вони непотрібні. Досить, що мушу втікати, бо за мною погоня.

— Подробиці й мені непотрібні. І те, що ти робив і твій кінець мені не цікаві, бо не знаю, хто ти. Для мене цікаве, хто тепер князем Молдави, чиєю силою держиться і чи довге його пованнє.

— Хоч і я ще не знаю, хто ти, то проте ти мені вже незагадка... Ти або загадав засісти на молдавськім столі, або працюєш вкористь якогось претендента.

(Дальше буде).

ПОДЯКА

Отсим складаємо щиру подяку Голов. Екзекутиві У. Н. Союза за участь у відсвяткованню 20-літного ювилею тов. „Любов", від. 45 У. Н. Союза в Филаделфії, Па., дня 23. падолиста 1923 через відпоручника Вп. Р. Слободзяна, гол. фінс. секр., котрий удачно сповнив обовязок відпоручника У. Н. Союза, як також не мало звеличав ювилей тов. випвоняючи першу точку програми свята „Вступне слово", з котрого вивязався надсподівано, а на закінчення заохотив членів до дальшої праці, а присутних не-членів щиро взивав, щоби громадно вступали в члени У. Н. Союза і Т-ва. Складаємо щиру подяку як голов. Екзекутиві так і відпоручникови Вп. Р. Слободзянови за так щиру прихильність до нас і звеличанне ювилею товариства.

ЕКЗЕКУТИВА ТОВ. ЛЮБОВ:
С. Шигорин, предс.,
М. Качмарчик, касієр
М. Рибак, секр.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорожська Січ, від. 251 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о годині 7.30 вечером в понеділок, 31. грудня в гали У. Н. Дому під ч. 2435 Вест 14-та улиця. На порядку нарад справозданне контрольної комісії і вибір нового уряду на рік 1924. Неявившийся член заплатить кару після ухвали. — В. Козир, кас.; Н. Страдг, секр.

ДОПИСИ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На річних зборах тов. „Любов" дня 9. падолиста 1923, перед річними виборами приступлено до збирання жертв на тов. „Просвіта" у Львові, і на Загальний Студентський Фонд. Ухвалено виасигнувати з каси товариства суму $10.00 як дар для тов. „Просвіта" і однорічну передплату в сумі $5.00. Члени зложили передплати і жертви, що зробило суму $30.25, котру вповні вислала канцелярія Вп. Т. Грицая безплатно через Америкен Експрес Ко., число чеку 4124063.

На Загальний Студентський Фонд зібрано жертви на суму $11.90, котру вислано до тов. Укр. Молодіжи в Ню Йорку.

Жертводавцям сердечна подяка.

М. Рибак.

—o—

ПИТСБУРҐ, ПА.

Для дальшої орґанізації нових членів.

Читав я статті нашого органу про те, як гарно розвивається наш дорогий Український Народний Союз за послідних кілька місяців, і мені серце радувалося на вид соток нових членів, старших та дітий, що горнуться кождого місяця в нашу, найбогатшу, найсильнійшу орґанізацію.

Читав я статті і самий собі, і читав їх другим, своїм товаришам, які читати не вміють, і вони радувалися зі мною. В мені та в них вступала велика радість та отуха, як ми се читали. Чому так, я не знаю. Розсудіть ви, що ліпше знаєте. Я знаю тільки, що мені серце жвавійше бється, як я бачу, як росте число наших членів, як зростає з місяця на місяць каса Українського Народного Союза. Відай то так тому, що в кождого чоловіка серци є бажаннє, аби своя орґанізація росла, аби народна сила кріпшала.

Я певний теж, що так самісінько, як я, думають другі члени нашої орґанізації, з котрими я не говорив, що се загальна думка всіх членів Українського Народного Союза. Певно нема ні одного члена ні одної члениці, якої серце не сповнялобся радостю на вид постійного та прискореного зросту нашої орґанізації.

І тепер я хотівби не хвалити те, що було, а подати якусь раду про те, що малоби бути. Я думаю собі, коли нові члени так гарно приступають до Українського Народного Союза, то ми повинні робити так, аби вони й далі так само пильно до нього приступали.

Ось тому я хочу застановитися над тим, чому за послідні місяці прибуло тілько нових членів та члениць та тільки дітий до Українського Народного Союза. Скаже дехто, що сьому заслужилися дбалі члени, пильні орґанізатори, щирі місцеві урядники Українського Народного Союза. Скаже може дехто, що наш орган своїми закликами поміг. Скажуть, що головна канцелярія Українського Народного Союза своєю знаменитою господаркою та точними виплатами, які аж чужих людий в подив вводять, привела нам тільки нових членів. Я скажу на те все, що все те щира правда, а прецінь все те ще не вся правда. Я кажу так тому, бо і я знаю, і всі мої товариші, з котрими я говорю в своїм товаристві, і всі певно члени Українського Народного Союза знають, що, аби робота орґанізаторів ішла добре, треба на се нагоди. Без нагоди робота не йде. Такою нагодою є приниманне членів до Союза без вступного. Що я маю слушність, се видно з того, що якраз в ті місяці, коли Український Народний Союз приймає без вступного, приступає найбільше членів до Українського Народного Союза. Тоді нових членів найлекше дістати. Тоді всі орґанізатори мають найбільше запалу до роботи, бо вони знають, що їх слова лекше приймуться серед людий.

Можна би сказати, що се не конче найліпше. Правда. Можнаби пожелати Українському Народному Союзови з Новим Роком, аби свідомість серед української іміграції в Америці зросла так, аби до нього приступали нові члени все так, як приступають тепер тоді, як не береться вступної оплати. Однак, покищо воно ще так добре не є і з тим мусимо числитися ми всі, що дбаємо за розвій нашої орґанізації.

Тому я через наш орган прошу Український Народний Союз, аби його виконавчий уряд продовжив час приниманя нових членів поза конець грудня. Таке продовженне на кілька місяців позволить нам, щирим членам орґанізаторам Союза, приєднати всіх тих, з ким ми почали вже говорити. Український Народний Союз може за короткий час збільшитися о пару тисячів членів. Невеличка жертва варта сього. Я певний, що другі члени Українського Народного Союза згодяться з моєю пропозицією, бо вона видимо йде на добро нашої дорогої орґанізації, нашого спільного опікуна.

Член У. Н. Союза.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

СИЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ГАЛИЧИНІ І ВИДАТНІСТЬ ЇХ ПРАЦІ

(З львівського українського дневника „Наш Прапор").

Четвертий вже рік відбудовуємо на руїнах своєї, так дорого кровю окупленої державности своє національне життя. При збільшених перепонах зростає постепенно наша активність. Українське населення західних українських земель ставить бадьоро і сміливо чоло ворожій екстермінаційній (винищуючій) филі, яка раз по разу бє об береги нашогоо оборонного валу. Однак не все, чого вимагає хвиля і обставини, нами робиться, не все пекуче і конечне обхопила наша боєва енерґія. На теперішні політичні умовини життя — все ще за мало сил на фронті, за багато в резерві.

Треба признати, що боремося з величезною натугою сил, але реакція наша на затії вшех польського воюючого націоналізму не находить все ще свого повного висказу і сили, яка повинна і мусить в тому випадку проявитись. Правда, польська преса останнього часу переповнена статтями, які засовують своїм землякам „українську небезпеку" та стверджують заразом наш розвій. Зрозуміймо однак, що всі ті заклики і осторога не пливуть з безоглядного пересвідчення. Їх жерело скривається в чому іншому й інша їх затаєна ціль. Се переважно статті агітаційні, низкі денунціяції, часто інспіровані згори, з метою викликати й оправдати перед світом репресії уряду, які раз по разу впадають на голови українського населення. Не обходиться тут очевидно і без перфідного вирахування з боку противника, який хоче своїм позірним заляканнем і подивом для розмірів нашої енерґії приспати нашу працю і злагіднати її силу.

І ми не повинні датись звести тою тактикою противника, хоч стверджує вона наш дійсний поступ, а навпаки, праця повинна зрости і продовжатись зі здвоєною енерґією.

Мусимо ствердити, що наше положеннє в двох займанщинах, як польській, так і румунській, у великій мірі погіршилось, як із соціяльного, так і з політичного боку. Екстермінаційна (винищуюча) політика обох згаданих урядів у всіх напрямках поставила нас у виїмкові умовини боротьби.

Випираннє і непризнаваннє української мови в урядах і школах, безоглядна кольонізаційна система на наших землях необмежена компетенція поліції і сіґуранци, — ото одні із головних чинників які вимагають з нашого боку великої сили відпорности і витривалости.

А сеї сили та відпорности у нас все ще за мало. Находяться ще серед нас інтелігентні одиниці, що не відповідають вимогам, які до них ставить громадянство. Се типи з психольоґічного боку вельми цікаві. Позитивної вини не мають вони на совісти ніякої; нічого злого зглядом нації не зробили; а всетаки є шкідниками національної справи. Шкодять їй, бо тримаються осторонь громадянської роботи; бо не дають підпертя ідейним активним одиницям, що зірвалися до праці і впадають зі сил під тягарем взятих на себе обовязків.

І під сим оглядом треба ствердити, що є зле. Не досить бути щирим Українцем по души і не досить ненавидіти і негодувати ізза теперішніх важких політичних відносин та вичікувати слушного часу. Тут треба негайно діла, яке засвідчило-б наглядно про вартість одинці для громадянства.

Наш збірний опір супроти ворожих затій є фактом і з ним наші політичні противники мусять мимоволі мимоволі числитись. Але рівночасно набрав він у масах всі ціхи політичного пасивізму, коли активний національний елемент продовжує свою працю у вельми важких умовинах. Саме сей стан довів згодом до сього, про що ми на початку статті згадуємо: — Замало сил на фронті, забогато в резерві.

І до зміни сього ненормального стану повинні ми стреміти цілою силою. Резерва мусить підійти до передових позицій; скріпити їх припливом свіжих сил, не тільки моральних але й фізичних. Серед нашого громадянства, передівсім еред інтеліґентної його частини, не сміє найтись ніодна одиниця, яка на випадок оконечного обрахунку наших сил не могла би виказатись тим, що зробила позитивного в області нашого громадянського життя.

А потреба і час такого обрахунку безумовно прийде.

КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

* Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка ... 30
† Ad astra і инші новелі, нап. О. Шевчук ... 20
* Амалонга або дочка дебрів, оповіданне з часів боїв між Европейцями й Індіянами ... 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі ... 15
† Аритметичні правила А. Чепіги (перерібка В. Верниволі) ... 20
† Багдад, Вавилон, Ниневія, подорожні оповідання Свена Гедіна, з ілюстраціями ... 45
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
* Байки небилиці ... 10
* Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка ... 25
* Библійни повѣсти изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. ... 1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі ... 3.00
† Біля машини, оповіданне В. Винниченка ... 10
Блаженний чоловік і инші оповідання ... 15
* Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова ... 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук ... 75
* Борба світів В. Велса ... 40
* Боротьба о сонце ... 5
* Борці за правду, повість А. Кащенка ... 50
† Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те ... 45
† Брати Моуґлі, оповіданне з життя дитини між звірями, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий) ... 60
† Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. ... 30
* [illegible] ... 50
* [illegible] ... 40
* [illegible] 1905 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурями [illegible], драма на 4 дії, В. В. Бабієнка ... 35
* [illegible] ... 40

Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців ... 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий ... 35
Веселі вірші, С. Руданського ... 10
* Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями ... 60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя ... 15
† Вибір поезій, О. Федьковича ... 10
* Відвдячився, оповіданне з козацької давнини, А. Чайковського ... 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками ... 10
* Відродженнє, роман в 3-ох частях, гр. Льва Н. Толстоя (переклав В. Сімович) ... 2.25
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. ... 2.75
† Від себе не втечеш, оповіданне Марка Вовчка ... 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва ... 40
Вічевий співаник ... 5
* Вічний Жид ... 10
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. ... 50
* В неділю рано зілле копала, оповіданне О. Кобилянської ... 75
Вода в природі. — Умірковапий та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі ... 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Берґсон, пер. Евген Яворовський ... 35
Вся людська твар з хвалою прийде й инші оповідання ... 15
* В тумані, оповіданне, Л. Андреєва ... 20
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Слястьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 4.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка ... 50
* Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання, Мст. Руса ... 10
† Галичина [illegible] Лозинського ... 25
* Гальо смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука ... 5

* Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя ... 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання ... 20
* Герой капіталу Антона Сінклера (переклала Н. Романович) ... 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями ... 25
* Гіпнотизм і суґґестія в 2-ох частях ... 40
† Голод, оповіданне, В. Винниченка ... 5
† Гордий царь, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця ... 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського ... 80
* Гумор і сатира ... 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. 20, опр. ... 30
Гумористичні оповідання О. Стороженка ... 10
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича ... 25
Геновефа, оповіданне про княжну невинно засуджену на смерть ... 30
† Геновефа, оповіданне для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками ... 35
* Ґеоґрафія Ю. Левицького, в оправі ... 80
† Ґолем, оповіданне, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
* Дарвінізм Еміля Феррієра (переклад з франц.) ... 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів ... 15
* Два мужі — одна жінка, оповіданне Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) ... 20
* Дві могилі, оповіданне з сибірського життя І. Королевського ... 10
* Дві староруські повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями ... 10
* Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка ... 20
† Деевять братів і десята сестриця Галя, оповіданне Марка Вовчка ... 20
Де любов, там і Бог, оповіданне, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) ... 15
† Дещо про гроші ... 10
* Діявольська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер ... 25
* Для домашнього огнища, повість, І. Франка ... 85
* Доля України, вірші, Дм. Штогрина ... 35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі ... 1.00
* Домашний лікар, М. М. Белеґая ... 75
† Достойно єсть, збірка в Шевченкові роковини ... 15
† Думки Тараса Шевченка ... 20
Дяк, оповіданне, Марка Вовчка ... 20
* Еволюція в образках, Л. Гирда ... 1.25
* Евстахій, повість з перших віків христіянства, Хрістофа фон Шміда ... 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела ... 35
* Есперанто, український підручник міжнародної мови ... 40
* Єзуїтська преподобниця, історичне оповіданнє, Ор. Левицького ... 25
* Елисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський ... 60
* Жителі Марса, Вол. Гериновича ... 10
Життє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злучених Державах ... 15
* Житєпись чорта, М. Шустакевича ... 15
Жінка і її значінне в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі ... 15
Жовнір; Оферма, оповідання з військ. життя ... 10
Журавлі й инші оповідання ... 15
† Завдання нової школи, нап. др. Густав Вінекен ... 10
За вольности України Яр. Веселовського ... 5
† Залісе, повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. 1.00, опр. ... 1.25
† Замітки про сільське господарство, Вол. Нікольського ... 35
† Записки [illegible], оповіданне, В. Винниченка ... 5
* Запорожська слава, історичне оповіданне, А. Кащенка ... 50

† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
* За рідний край, оповіданне з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки ... 30
За сестрою, оповіданне з козацької старини, Андр. Чайковського ... 35
* Захар Беркут, образ громадського життя карпатської Руси в 13-тім віці, др. І. Франка ... 50
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр. ... 1.50
† Земля, повість Ольги Кобилянської; брош. 1.75, опр. ... 2.00
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року ... 10
* Збірка оповідань для української молодіжи ... 40
Збірка повісток ... 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. ... 65
† З великих днів, поема, нап. О. Кобець, з образками ... 15
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листе" й „Великі роковини". У біоґрафічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. Брош. 2.75, в полот. оправі ... 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цеґельського ... 30
† Звуколірність, поезії Клима Поліщука, книжка друга ... 10
† З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те ... 40
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів ... 35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся ... 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля ... 10
* З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського ... 1.50
Знанне життя, др. С. Демидчука ... 30
† Зоольоґія для вищих початкових шкіл та ґімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. ... 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку ... 30
* З тереків европейської війни, що діялось і діється в нашім рідним краю ... 50
* З фільозофії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський ... 65
* Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстоя ... 25
* Іван Коновченко й инші оповідання ... 20
* Іван Франко, біоґрафічно-літературний нарис ... 20
* Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука ... 20
* Ікона Пречистої Діви, оповіданне для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків ... 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). — Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти ... 20
* Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі ... 3.25
* Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога ... 50
* Ілюстроване українське письменство в житєписах, др. М. Павловського ... 35
* Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса ... 25
† Інститутка, оповіданне Марка Вовчка ... 20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) ... 1.50

† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський ... 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Історія Московщини до Петра Великого ... 40
* Історія о золотокрилім лицарю ... 15
* Історія паризької комуни ... 15
* Історія про гарну Магельону, оповіданне з давних часів, і Про злодія у селі Гаківищі, оповіданне, П. Куліша ... 25
* Історія про Луця Заливайка, Ів. Наумовича ... 30
* Історія про малого Пилипка ... 20
* Історія про сироту Івася ... 20
* Історія про трийцять одного ... 10
* Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеоґрафії українських земель ... 40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями ... 1.75
† Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті ... 20
† Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том І. ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) ... 60
Казки про Циганів ... 10
* Кайдашева сімя, повість, І. Нечуя Левицького ... 60
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, брош. 1.25, опр. ... 1.50
* Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 ... 1.00
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича ... 1.50
* Канадійський кобзар, нап. Н. Ясенчук ... 25
* Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера ... 15
* Кармелюк і Невільничка, оповідання Марка Вовчка ... 20
* Кармелюк, Невільничка, народні оповідання Марка Вовчка ... 20
* Катехизм о. Конст. Курилла ... 20
* Катихизм христіянсько-католицької релігії, третій наклад ... 30
* Кльод Ґе і другі оповідання ... 20
* Кляса проти кляси, Л. Мартова ... 5
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі ... 1.00
* Князь і жебрак, оповіданне Марка Твейна ... 50
* Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі) ... 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) ... 1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, брош. 1.50, в полот. оправі 2.25
* Козацька помста, оповіданне з козацької старовини, А. Чайковського ... 30
† Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрій Чайковського, друге видання ... 40
* Коли зійшло сонце, оповіданне з 2.000 року, П. Крата ... 30
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видання ... 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявлення, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних ... 25
* Кому потрібна війна, нап. А. К., пер. з рос. І. Стефаницький ... 10
† Контрасти, нарис, В. Винниченка ... 10

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий мані-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За [illegible] чені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати [illegible].

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЕЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить [illegible] на [illegible] адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.